

«Gudrat» aýnalary / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Ýatlamalar
написано kitapcy | 21 января, 2025

"Gudrat" aýnalary / satiriki hekaýa «GUDRAT» AÝNALARY

Daşary ýurt zapas şaýlaryny satyp ýören Dawun Soýuwaryň öýünde uly dabara gidip durdy. Bu dabara çagyrylýanlaryň içinde «Labada bankyň» başlygy özüniň ýaşajyk aýaly, aýalynyň etliganly uýasy bilen syýast işgär Hamza Ýatmaz hem önelgesiz ýassykdaşy bilen uly mülküň eýesi Medeni beý, onuň badam gabak sekretary Ipek hanym, öz adanalymyz söwdägär Hajy Osman, onuň oýnaşy Fystyka hanym dagy bardy.

Radiodan diktoryň sesi eşidilýärdi.

«Gadyrly diňleýjiler! Şunuň bilen türk halk aýdym-sazlarynyň agşamky konsertini geçirip gutarýarys. Indi bolsa «Täze açyşlar» diýen gepleşigimize başlaýarys. Leksiýa bilen belli specialist Mekki Makinejji çykyş eder».

«Labada bankyň» başlygyň ýaşajyk aýaly:

– Wah, şu haramyň sesinu ýigrenäýşimi! – diýdi.

Adanally Hajy Osman Baýur ýalbaryp başlady:

– Haýyş edýärim, diňläýeliň-le. Geçen hepde ol kagyздan pagta ýasalyşyny gürrüň berdi.

Inžener Mekki Makinejji radiodan öz gürrüňine başlady:

«Gadyrly diňleýjiler! Häzir biz hepdelik «Täze açyşlar» diýen gepleşigimize Amerikanyň Atom-Ýork şäherinden başlamankak, şol şäherde «atom adamzadyň hyzmatynda» diýen prinsipe gulluk edýän täze atom stansiýasynyň açyljakdygyny ýatladýaryn. Ady agzalyp geçilen atom stansiýasyndan dünýäniň ähli künjegine atom şöhlesi ýaýrajak. Atom şöhlesi ýeriň her künjegindäki ýüz görülyän aýnalara täsir etjek.

Ol aýnalar ýasalandan, ýagny çykarylandan bäri özleriniň öňünde näme bolup geçen bolsa, şolary ýekän-ýekän görkezjek. Ine, mysal üçin, siziň öýüňizde ýigrimi ýyl bäri ulanylyp gelýän aýan bar. Atom şöhlesi ýaýrandan ýüz görülyän aýan kim

näme iş eden bolsa, şolary täzeden birin-birin göz öňünden geçirer, edil bolşy-bolşy ýaly. Şu çaka çenli edile tejribeleriň hemmesi örän şowly geçdi. Gysgaça bu görlüp-eşdilmedik açyş netijesinde aýnalaryňyz siziň ýaşlygyňyzy, çagalyk döwrüňizi, aşyk-magşuk bolşan gözel çagyňyzy täzeden janlandyrar.

Ertir sagat dokuzdan aýnalaryňyzyň öňünd duruberiň!»

«Labada bankyň» başlygynyň ýaşajyk aýaly çapak çaldy:

– Toba, bu nä hezillik! Çagalykdan bäri ulanyp gelýän aýnam bar. Bütin ömrümi täzeden ýene görüp biljek-dä! Şu-ha bolaýdy! Myhmanlar stoluň başyndan örüşip bu gudratly atomyň gürrüňini etmäge başladylar.

Biziň iň «berkimiz», syýasy işgär Hamza Ýatmaz mülkdar Medeni beýiň gulagyna pyşyrdady:

– Mon şer, bu ýöne-möne açyş däl, hakyky gudrat. Şol gudrat arkaly unudylan faktlaryň köpüsi aýan boljak. Birwagt howpsuzlyk uprawleniýesinde meni suwa salma ýenjipdiler. O taýdan sypan badyma sudmedekspertizadan şol ýenjilenligim barada sprawka aldym. Şol sprawkanam suda görkezdim. Sudam kimiň kimi ýenjendigini anyklap bilmän, sen öz-özüne kast edipsiň, öz-özünü horlapsyň diýip höküm çykardy.

– Hamza beý, ýeri bu wakaň ýüz görülyän aýna näme dahyly bar?

– diýip, Medeni beý sorady.

– Onda-da gös-göni dahyly bar! Meni ýençýärkärer diwarda bir aýna asylygy durdy. Ynha, şol aýna hemme zady eliň aýasyndaky ýaly eder. Ýalan sözlejek gümanyň bolmaz.

Medeni beý:

– O-how, onda menem azyndan kyrk-elli müňü jübime gütülederin-ow! – diýip, onuň bilen razylaşdy.

– Nädip?!

– Ynha, şeýdip! Bu gudraty bufetde duran hrustal aýna görkezer. Meniň uzak wagtlap Kallýawy-zadaň gyzy Altyngül bilen gezenimi, keýpi-sapa sürenimi, belki, eşidensiňiz-ä.

– Hawa, hawa, ony bilmeýän adam barmy näme!

– Kakasy ony maňa bermedi. Gyzyňam şeýdip maňa duýgusy oçdi. Indi görersiň, Kallýawy-zadaň gyzyna öýlenip, hökman millioner bolaryn.

– Aýtsana-how, nädip?!

– Altyngül ikijigimiz uzakly gün bufetdäki aýnaň öňünde posa alyşýardy, keýpi-sapa çekýärdik. Ine, ertir irden, saglyk bolsa, şol aýnaň öňünde näme iş eden bolsak, barysy täzedan gaýtalanar. Aýnany Kallýawy-zada eltip berjek, özüm elim bilenjik. Düşünýäňmi?.. Ýa-ha gyzyny berer, ýa-da aýnany satyn alar. Özge çykalgasy ýok, düşündiňmi?

– Ýöne bardy-geldi «Ýok» diýäýse, nähili bolar?

– Ol-a hasam gowy! Beýtse, edil teatrdaky ýaly, aýnany uly ile görkezip, şeýle bir pul gazanaryn welin, sen ýöne goýaý. Ýaşasyn beýik atom aýnasy!

Zapas şaý satýan Dawun Soýuwaryň aýaly Hajy Osman Baýuryň oýnaşy Fystyka hanym bilen gürrüň edip otyr.

– Wah, şol oglany hiç unudyp bilemok! Mydama gözümiň önünde-dä!

– Aýu, ol Gaplaňa aýdýamyň?

– Hawa, Wah, Gaplaň jan!.. O bolsa, ömri uzak bolmuş, meni gaty bahym unudty. Gör ahyry, şo süýji pursatlara ýene duçar boljak-da men. Ýeri, gör-ä sen bu bolýan zatlary!

– Beýle bolsa menem hojaýynymdan arymy alaryn. Aýnany maňlaýynda dikip, öň nähili eýjejik zat bolandygymy oňa görkezerin. Ilki tanşanymyzda şeýledim, gör, hezil et diýerin. Indem men oňa ýaramaýarmyşym. Erkek eşek diýenleri-dä! Unudaýýarlar, ne gözel gyzdym...

Içerdäki myhmanlar ala-goh turzup, bu gudratly aýnaň gürrüňini edýärdiler.

Fystyka hanym bolsa:

– Wah, bahymrak daň atsady – diýip alňasaýardy. «Labada bankyň» başlygynyň aýalynyň semiz uýasy hem ony goldaýardy:

– Näsini aýdýarsyň! Menem zordan çydap otyryn! Wah, ýaşlyk, ýaşlyk! Ýatlamalardan aýlanaýyn!

Olaryň kábiri-hä gudratly aýnada ölen ejesini, kábiri bolsa çagalygyny görjegine begenýärdi. Şol iki arada-da gapydaky jaň jyňnyrdady. Täze gelen myhmana belli ginekolog-hirurg Şahab Jenabeddin doktor diýýärdiler. Onuň ýüzu ak-tamdy. Öý eýesi ör-gökden gelip:

– Doktor, doktor, näme boldy? Ýa ýoňlap-beýleki etdiňmi? –

diýip sorady.

Ol uludan demini alyp, sakawlady:

– Siz, näme, eşitmediňizmi? Bihabarmy?

– Ýeri, näme boldy, doktor? Ýa bir erbet habar barmy?

– Edil ýaňy radio aýtdy: atom şöhlesi arkaly ýüz görülyän aýnalarda ähli bolan zatlar gaýtalanjakmys! Sizem bärde dünýeden bihabar, arkaýyn otyrsyňyz.

Içerde oturanlar muňa haýran galyp gülüşdiler:

– Oňa ýetesi näme bar, doktor!

Şahab Jenabeddin doktor gahar bilen:

– Siziň baryňyz akylyňyzdan azaşypsyňyz! – diýdi.

Soň ol erkek kişileri bir gyra çekip:

– Bu açyş meniň tepbedimiň okaljagyny aňladýar. Operasiýa geçirýän zalynda, edil operasion stoluň gabadynda ullakan ýüz görülyän aýna bar.

– Hä, näme, bolanda näme?

– Düşünýäňizmi? Işim gaýtdy. Eden abortlarym, öli çagalar, ömür zürýada gözi düşmejek ulugyzlar, ahy-pyganlar ertir hatar-hatar bolup paraddan geçer, şoňa düşünýäňizmi?

Erkek kişiler aňk-taňk bolşup, biri-biriniň ýüzüne seredişdiler:

– Häýt, peläket!..

– Kellä-de gelmeýşini diýsene! Wah, masgara bolduk.

– Eden jenaýatymam... Ýok, ýok, ony diýjek bolamok...

Aýallar erkekleriň pysyrdysyny eşitdiler. Zapas şaýlaryny satýan Dawun Soýuwaryň aýaly uludan demini alyp:

– Wa-a-ý, işim gaýtdy, öýüm ýykyldy! Tegelek ýigrimi ýyl bäri ärim bilen äbede-jüýje ýaşap gelýärdim. Indem ol bary zady biler!.. Onuň birinji şofýory, soň ikinjisi, soň ýene biri... Bularyň barysy indi hakyt aýnada görner! – diýip, otly köýnek geýdi.

Fystyka hanymyň hem gonjuna gor guýuldy:

– Gel-gel ýüz görülyän aýna dil bitjegini, şonuň ýüzüne durjagyny adam pahyr nirden bilsin! – diýip, budundan çümmükledi. – Men bolsam her gün irden onuň jübüsinden... wah, onuň gapjygyndan... Wah, ähli işleri ol uklap ýatyrkajyk edýärdim-le! Ol haram hiç zadam aňanokdy! Indi hem barysyny

aýnada görer. Ýeri, öljekmi-ýitjekmi ahyry!

Hajy Osman Baýuram bir zatlar samraýardy:

– Wah, hyzmatkär aýal bilen ol işi etmeli däl ekenim. Şeýtan ara gatyşd-ow!

«Ah», «Wah» sesleri soňa baka güýjöp ugrady. Birhaýukdan soň bolsa içeri suw sepilen dek boldy.

Bu üsümligi meşhur ginekolog-hirurg Şahab Jenabeddin doktor bozdy:

– Gadyrly zenanlar, hormatly jenaplar! Siz häzirem şol açyşyň güýjüne ikerjiňlenýäňizmi? Bu atom aýnalar ählimiziň ýogumyza ýanar!

Doktor şeýle pert-pert gürleýärdi:

– Bu aýnalar jemgyýetiň sosial düzgün-tertibini çalam-çaş eder. Hut şuňa pugta ynanaýyň!

Onsoň beýlekilerem muny alyp göterdiler:

– Hawa... onyň dogry, ýöne, heý, biziň edip biljek zadymyz barmy?

– Näme iş etmeli?

– Heý, bu beladan gutulmaň ýoluny tapyp bolmazmyka?

Şahab Jenabeddin doktor uludan demini alyp, dözümlü gürledi:

– Ýeke-täk ýol, o-da ähli aýnalary çym-pytrak edip döwürdirip taşlamaly, başga alaç ýok.

Medeni beýem üstüne goşdy:

– Bulam az... olary kül etmeli!

Badam gabak, gara gözleri oýnaklap duran sekretar zenan Inek hanym näzijek, arassa mahmal sesi bilen:

– Geliň, iň gowusy, aýagymyz bilen owradyp, olary guma garalyň – diýdi.

Myhmanlar öýli-öýüne dagadylar.

Şol agşam tä daň atýança, tutuş şäherde uly güpürdi eşidildi. Hemme ýerde aýna döwülýärdi.

Ertesi hapaçylar zibilleri ýygnamaga çykanlarynda, töwerek-daşlaryny görüp, haýran galdylar. Nirä seretseler, aýna döwür bolup dur, aýak basara ýer ýok.

Göni ir sagat dokuzda radioda diktoryň saz bilen goşulyşyp çykýan sesi ýaňlandy: «Eziz watandaşlar! Dünýäde iň gowy aýnalar ~ «Gudrat» markaly aýnalardyr. Olar siziň ýüzüňizi,

diñe oña seredeniñizde görkezýär, soňam hemme zat gözden ýitýär. Markasyna üns beriň!.. «Gudrat» aýnalary... «Gudrat» aýnalary...»

«Gudrat» aýnalaryny öndürýän fabriğiň eýesi hut bir günüň içinde millioner boldy oturyberdi.

Eziz NESIN.

Terjime eden: Kemal YKLYMOW. Satiriki hekaýalar